

KONTROLLUTVALGAN KO

Postboks 614

9811 VADSØ

Dok.nr: 26/03710-1

Deres ref:

Avdeling: Opplæringsavdelingen

Saksbehandler: May Bente Eriksen

Dato: 27.04.2026

Orientering vedrørende oppfølging av lærlinger i bedrift

Viser til kontrollutvalgets henvendelse til fylkeskommunedirektøren, hvor det bes om en orientering om hvordan:

«Fylkeskommunen ivaretar lærlinger i varslingssaker primært gjennom sin rolle som tilsynsmyndighet for lærebedrifter og som ansvarlig for inngåelse og oppfølging av lærekontrakter. Når en lærling varsler om kritikkverdige forhold i en lærebedrift, har fylkeskommunen ansvar for å sikre at saken blir håndtert forsvarlig. Hvilke rutiner og systemer har fylkeskommunen for å ivareta dette ansvaret?»

Finnmark fylkeskommune arbeider med å overføre rutiner og prosedyrer til internkontrollsystemet Compilo, og reviderer samtidig prosedyrene for å kvalitetssikre at fylkeskommunen følger kravene i opplæringslov og forskrift.

Opplæringslovens kapittel 7 regulerer videregående opplæring i bedrift. Den nye opplæringsloven viderefører og tydeliggjør kravene til lærebedrifter. Loven omfatter blant annet:

- krav til godkjenning av lærebedrifter
- lærebedriftenes ansvar for opplæringen av lærlinger
- lærebedriftenes årlige rapporteringsplikt til fylkeskommunen om opplæringen
- fylkeskommunens ansvar for veiledning og kontroll med lærebedrifter for å sikre etterlevelse av opplæringsloven

Godkjenning av lærebedrifter

Godkjenning av lærebedrifter følger fastsatte rutiner i fylkeskommunen. Før godkjenning skal fylkeskommunen vurdere om virksomheten kan gi opplæring i samsvar med læreplanen i faget

- har faglig kvalifisert faglig leder og instruktører
- har en intern plan for opplæringen
- har systemer for internkontroll og etterlevelse av lov og forskrift

Søknader om godkjenning behandles i samarbeid med yrkesopplæringsnemnda, som gir en faglig vurdering før fylkeskommunen fatter vedtak.

Tydlig ansvarsfordeling mellom opplæringsloven og arbeidsmiljøloven

En lærling er både arbeidstaker og skal ha arbeidsavtale med sin bedrift og lærling i videregående opplæring og skal ha kontrakt om opplæring hos fylkeskommunen.

Arbeidsmiljøloven regulerer arbeidsforholdet og arbeidsgivers ansvar, Arbeidstilsynet er tilsynsmyndighet etter arbeidsmiljøloven. Lærlinger oppfordres til å være fagorganisert, og vil i eksempelvis i tilfeller ved spørsmål om arbeidstid og lønn bli bedt om å ta kontakt med sin fagforening.

Fylkeskommunen plikter å reagere dersom forhold i lærebedriften påvirker lærlingens opplæring, eller gir grunn til å undersøke om bedriften fortsatt er egnet som godkjent lærebedrift etter opplæringsloven.

Inngåelse av lærekontrakt

Fylkeskommunen har etablert rutiner for inngåelse av lærekontrakt. Ved inngåelse av lærekontrakt kontrolleres det at lærlingen har arbeidskontrakt i samsvar med arbeidsmiljøloven, at opplæringsplanen følger læreplanen i faget, og at faglig leder har nødvendige kvalifikasjoner for å gi opplæring.

Flytskjema for oppfølging av bekymring i læreforhold

Fylkeskommunen har utarbeidet et flytskjema for oppfølging av bekymringer i læreforhold. Flytskjemaet beskriver:

- hvordan bekymringer meldes inn
- hvordan saken vurderes og hvem som involveres
- videre oppfølging av lærling og lærebedrift
- mulige tiltak, herunder justering av opplæring, tiltak i bedrift eller behov for nytt læreforhold

Flytskjemaet benyttes både internt og som støtteverktøy for lærebedrifter og samarbeidsorgan. Formålet er å senke terskelen for å si ifra, sikre tidlig dialog og gi fylkeskommunen mulighet til rask og riktig oppfølging av lærlingene.

Mandat for fagopplæringskoordinatorene

Fylkeskommunen har ni fagopplæringskoordinatorer som har et tydelig mandat for oppfølging av lærlinger i bedrift. Dette mandatet er oppdatert og tilpasset ny opplæringslov.

Fagopplæringskoordinatorene er en del av elev- og lærlingtjenesten ved de videregående skolene og lærlingenes kontaktperson i fylkeskommunen.

Fagopplæringskoordinatorene:

- er lærlingens kontaktperson i fylkeskommunen
- gir råd, veiledning og støtte ved utfordringer
- kan delta i møter mellom lærling og lærebedrift
- bidrar i konflikthåndtering og vurderinger knyttet til videre læreforhold
- veileder lærlinger videre til andre støttefunksjoner i elev- og lærlingtjenesten
- samarbeider tett med seksjon for fag- og yrkesopplæring

Kanal for å melde bekymring for lærling eller lærebedrift

Finnmark fylkeskommune har etablert en egen kanal for bekymringsmeldinger i læreforhold, via et digitalt skjema tilgjengelig på fylkeskommunens nettsider.

Kanalen kan benyttes av:

- lærlinger
- foresatte
- ansatte i lærebedrifter
- andre som er bekymret for opplæringen eller lærlingens situasjon

Formålet er å senke terskelen for å si ifra, sikre at lærlinger ivaretas og gi fylkeskommunen mulighet til å følge opp dersom det er lærebedrifter som ikke fungerer etter kravene.

Når fylkeskommunen mottar informasjon om bekymring eller utfordringer i et læreforhold – enten fra lærlingen selv, foresatte, samarbeidsorgan eller lærebedrift, vurderes først sakens

alvorlighetsgrad. Deretter kontaktes lærling, lærebedrift eller samarbeidsorgan for å få oversikt over situasjonen.

Hvis lærlingen har behov for støtte eller bistand, kobles fagopplæringskoordinator ofte inn som kontaktperson og støttespiller. Andre saker håndteres av ansatte ved seksjon for fag- og yrkesopplæring, i noen av sakene bes samarbeidsorganene om å følge opp.

Årlig rapportering

Lærebedrifter har etter opplæringsloven plikt til å rapportere årlig til fylkeskommunen om hvordan opplæringen av lærlinger gjennomføres. Den årlige rapporteringen er et sentralt styrings- og kontrollverktøy for fylkeskommunen, og inngår i den systematiske oppfølgingen av om lærebedrifter oppfyller kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrift. Den årlige rapporteringen sendes ut nasjonalt og leveres i systemet vigobedrift. Resultatene er tilgjengelig for fylkeskommunene gjennom analysebrettet Qlick Sense.

Fylkeskommunen benytter den årlige rapporteringen sammen med dialogmøter, veiledning og løpende kontakt om lærlinger og kontrakter til å vurdere kvaliteten i opplæringen i bedrift. Oppfølgingen skal avdekke eventuelle mangler ved opplæringen og gi grunnlag for korrigerende tiltak der det er nødvendig.

Rutine for å trekke tilbake godkjenning som lærebedrift

Dersom fylkeskommunen avdekker forhold som tilsier at en lærebedrift ikke oppfyller opplæringslovens krav, skal bedriften gis anledning til veiledning og forbedring. Hvis mangler ved opplæringen ikke rettes, kan fylkeskommunen etter opplæringsloven § 7-9 fatte vedtak om å trekke tilbake godkjenningen som lærebedrift. Før et slikt vedtak treffes, skal saken vurderes faglig i yrkesopplæringsnemnda. Det er pr i dag ikke utarbeidet en slik rutine etter kravene i ny opplæringslov.

Med hilsen

Kjersti Vevstad
fylkeskommunedirektør

May Bente Eriksen
seksjonsleder fag- og yrkesopplæring

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur